

ANAMIN KİTABI

Öykü Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun kendi yaşam öyküsünü anlattığı romanı, yazarın kendini bildiği zamandan itibaren; çocukluğunu ve geçlik dönemlerini,annesinin vefalı ve çilekeş hayatını anlatır.Eser; isim itibari ile “Anamın Kitabı” olsa da, esasen, yoğun olarak babası Abdülkadir Bey, yoğunluğunda, anne ve ev hayatlarının, çocuğun bilinçaltının yansımasıdır. Yakup, kişinin alın yazısının çocukluk zamanlarında şekillendiğini, çabaların bu durumu pek az değiştirebildiğini gösterir. Yakup Kadri, altı yaşlarına kadar, ailesinin Mısır'daki köşklerinde varlıklı bir hayat sürmektedir. Ailenin ekonomik durumu ve babasının sağlığı zaman içinde bozulur, babası Abdülkadir Bey, eşinden ve biri kız, biri erkek iki çocuğundan oluşan ailesini Manisa'ya taşır. Lisan ve yaşam tarzı bakımından Yakup, zorlanmasa da, yeni hayatlarını garipser. Mahalledelerindeki çocuklar da kendisiyle “Arap” diye dalga geçmeye başladıktan sonra, aile hemen oğullarına bir lala bulmaya koyulur.

Yakup Kadri, annesine son derece bağlı bir çocuktur, fakat babasına hiçbir zaman kanı ısınmaz. Esasında,babası çocuklarına ve ailesine alakadar bir adamdır,ancak, babasının hane dışındaki düzgün,elit tavrı, kıyafetlerindeki nizam ve önem adeta evlerine gelip ev terliklerini ayağına geçirdiği anda değişime uğrar. Karısına emirler yağdıran, garip, salaş ev kıyafetleri ile gezen “taşralı” kaba saba,ilkel bir adam haline gelir. Özellikle, babasının bir kadın ile samimi bir yaklaşımına şahit olan Yakup, bu olayı zihninde tam olarak kurgulayamasa bile rahatsızlıklarının şekillendirir.

Mısır'daki görkemli Karaosmanoğulları Konağı'ndan sonra, Manisa'ya yerleşen aileye akrabaları yüz çevirir, babasının eski ve kadim dostu olan Hulisi Bey'in konağında bir müddet misafir kaldıktan sonra, Hulisi Bey'in kiracısı olurlar. Manisa hayatına alışmaya çalışırken geçmişe dair özlemi, Mısır'daki günleri Yakup'un hep aklındadır. Özellikle Manisa'da mektep hayatına başlaması, kendi sıkıntılarını perçinler. Bu sırada mektebe başlar, fakat Yakup mektepten ve mektepte anlatılanlardan hiç hoşlanmamaktadır, özellikle de mektebin pisliğinden iğrenir.

Abdülkadir Bey; yerleştikleri şehirde zorunlu olarak emekli hayatına geçtikten sonra, dini hayatının tek amacı haline getirir. Evin içinde tek gayesi, namaz saatini kaçırmamak ve ezan beklemektir. Kimi zaman ise, Yakup Kadri ve kız kardeşine, dini ancak, çocukların dahi hurafe diyerek dinlemek istemeyecekleri kıssalar anlatır. Bir süre sonra evlerinde asılı duran antika saat, babasının tüm ilgi odağı olur, tüm gününü saatin tamirine ayırıp, dini vazifelerini yerine getirse de başka hiçbir şey ile meşgul olmaz. Esasen bunun nedeni, babasının sıhhati ile birlikte akıl sağlığını da yitirmesidir. Gördüğü hayalları gerçeklerle karıştırıp, pespaye bir şekilde evde dolaşarak; kaba bir taşralı gibi dolaşarak özellikle annesini bunaltır.Kısa süre sonra babasının vefat etmesiyle Yakup, annesi ve kızkardeşi ile beraber kalır. Annesi, asıl rolünü kocasını kaybettikten sonra çocuklarına karşı oynayacaktır.Onların yalnızlıklarını unutturmak için; mütemadiyen romanlar okuyacak, türküler söyleyecek, yaptığı tüm şirinlikler çocuklarının ilgisini cezbe etmezse de, değişik İsveç cimnastikleri yapacaktır.Bu arada, zaman zaman haylaz halleri bulunan Yakup, daha önce sergilemediği saldırgan ve çirkin hareketler yapacak, kalfasını dövmeğe yeltenecektir. Annesi İkbal Hanım'ın ilk kez sert ve katı tutumu, bu aşırılık neticesi ile ortaya çıkacak, tüm yalvarmalarına ve kötü durumuna rağmen, İkbal Hanım, oğlunun pişmanlığından kesin emin olmadan yumuşamayacaktır.

Kişiler

Yakup Kadri Mısır'da refah içinde başladığı hayatına, babasının bozulan sağlık durumu ve ekonomik koşullar nedeniyle, Manisa'da devam etmek zorunda kalan bir karakterdir. Değişen şartlarını mütemadiyen gözlemler, babasının, somut bir kötü huyu olmamasına rağmen, babasını çok sevdiği annesine layık bulmaz. Zaman zaman ise, bilinçaltında bu konu ile alakalı gel gitler yaşar.

Abdülkadir Bey Sosyal çevrede görüntüsüne ve konuşmasına oldukça dikkat eden, hürmet gören bir karakterdir. Velhasıl, hanesi içinde tam zıt bir şekle dönüşür. Karısına karşı ölçsüz ve kaba halleri vardır. Sağlığının bozulması ve emekli hayatının kendisine getirdiği sıkıntılı haller neticesinde, dini abartılı şekilde yaşamaya başlar.

İkbal Hanım Ailesine ve çocuklarına çok düşkün bir hanımefendidir. Kendisi ile alakalı özel zamanları ve hobileri yoktur. Dünyası ailesi çerçevesindedir.

Kız kardeş Yakup Kadri'nin en yakın arkadaşıdır, sessiz, sönük bir karakterdir.

Hulusi Bey Babasının kadim dostudur. Mısır'dan taşındıkları vakit, kendi akrabaları bile yardımcı olmazken, Hulusi Bey ve ailesi Karaosmanoğlu ailesine kucak açar. Zaman içinde ev sahipleri olur. Ancak, Abdülkadir Bey'in kaprislerinden sıkılarak bir süre sonra Hulusi Bey, görüşmelerini seyrekleştirir.

Şahande Hanım Hulusi Bey'in eşidir. Kocasını gibi, misafirperver, iyi yürekli, görmüş bir kadındır.

Süleyman Efendi Manisa'da komşuları.

Hafız Mustafa Efendi Hocadır, fakat Yakup kendisini hiç sevmez.

Cemal Komşu Süleyman Efendinin oğlu.

Zahide Hanım Babaannesi.

Afet Nine Büyük ninedir. Yakup Kadri'nin çocukluğunda en sevdiği, gönül bağı ile düşkün olduğu kişi.

Hediye Yakup Kadri'nin dadısı.

Lefter Yakup'un babasının dadısı. Abdülkadir Bey'e çok düşkündür, babasının vefatından çok kısa süre sonra acısına dayanamaz ve ölür.

Hakku Amca Babasının ana ayrı kardeşi.

Şevket Ağabey Hala oğlu.

Doktor Yani Aile hekimi.

Mutasarrıf Paşa'nın torunu Yakup'un sınıf arkadaşı.

Cemal Ağabey Komşu çocukları.

Sadettin Komşu çocukları.

Rıza Komşu çocukları.

Osman Ağabey Hulusi Bey'in binbaşı yeğeni.

Vehibe Hanım Komşu.

Tema

Bilinçaltı İnsanların bilinçaltı temelleri ve içe atılan yargılar, “doğru olmasalar bile” karakterin şekillenmesinde büyük rol oynar.